

NADBISKUPOVA BOŽIĆNA PORUKA

(Zagreb, 2004.)

Proživljavajući u duhu iznova onu svetu betlehemsku noć, budimo zahvalni za iskustvo neizrecive nježnosti koja nam se u njoj postojano dariva. Budimo zahvalni, ali ne zaboravimo da su Marija i Josip u toj noći iskusili i bolnu tjeskobu. Ne dopustimo da to promakne našem srcu.

Dok u svetoj noći žurno prolazimo Betlehemom ususret štalici u kojoj se rodilo Dijete, dobro je uočiti sva ona zatvorena vrata na koja su Josip i Marija uzaludno kucali. Istina, sva ta zatvorena vrata blijede pred otvorenošću štalice u kojoj se smjestila Sveta obitelj. I ako išta na ovome svijetu može biti odgovor na sva naša pitanja, onda je to upravo ta štalica, njezina otvorenost, otvorenost onih koji su u njoj našli svoje sklonište. Betlehemska štala nam vjekovima poručuje da možemo mirna koraka prolaziti kroz život, jer usred svijeta živi otvoreno Božje srce. Božić je očitovanje Božje ljubavi prema ljudima.

No, ići mirna koraka ne znači ujedno ići i neodgovorna koraka. Naprotiv, ta sveta noć nas prije svega potiče na odgovornost. Upozorava nas da se odgovorno odnosimo prema vratima i među nama i u nama. Poziva nas da se potrudimo da ona budu što otvorenija. Jer lažna je sigurnost iza zatvorenih vrata. Iza zatvorenih vrata život je lažan.

Vrata betlehemske štalice su otvorena jer se Bog nije želio ograditi od ljudi. On se rodio da bude svima sve. Stoga bi bili suprotni Božiću: svaki oblik uvlačenja u uske okvire u kojima bismo se osjećali zaštićenima od prijetećih zbilja našega svijeta, svaki oblik odvratanja od radosti i nada, žalosti i tjeskoba ljudi našega vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe (usp. GS, 1).

Krist se rodio i došao na ovaj svijet kako bismo prije svega upoznali Božju ljubav. »U ovom se očitovala ljubav Božja u nama: Bog Sina svoga jedinorođenoga posla u svijet da živimo po njemu« (1Iv 4,9). Bog nas ljubi. Nije nas stvorio i digao ruke od nas. Cijelo je Sveto pismo prožeto Božjom brigom i ljubavlju prema čovjeku i onda kad je čovjek okretao leđa, gradio svoje Kule babilonske te ustrajavao u svojoj nevjernosti i grijehu. Bog ostaje vjeran dovijeka. Njegova ljubav prema čovjeku nema mjere. Kako bi do kraja bio solidaran s nama, postao je čovjekom, jedan od nas. Time nam je pokazao koliko je svatko od nas vrijedan. Utjelovljenje Sina Božjega najsnažnija je potvrda osobite vrijednosti svakoga čovjeka i njegova dostojanstva. Svaki je čovjek voljen i željen od Boga. Svi smo mi stvoreni na sliku Božju. Zato nam se valja pitati: Tko smije podcjenjivati tu sliku Božju u čovjeku? Iz te perspektive možemo li uopće govoriti o željenoj i neželjenoj djeci? Svi smo mi željeni od Boga i od samog početka našega života pod majčinim srcem Krist je sa svakim od nas životno povezan.

Iz te povezanosti Krist nikoga ne isključuje. Krist je svojim dolaskom na ovaj svijet postao solidaran sa svakim čovjekom. Biti kristovski solidaran znači biti bliz svakom čovjeku, biti odgovoran i osjetljiv za druge, jednom riječju, biti čovjek za druge. Taj radikalni

Kristov primjer solidarnosti po utjelovljenju poziv je i izazov i nama danas. Krist otvara novu perspektivu. On postavlja ljudsku osobu u središte svijeta. Nema cjelokupnog razvoja ljudske osobe i njezina dostojanstva izvan ozračja solidarnosti. »Integralni razvoj čovjeka ne može se ostvariti bez solidarnog razvoja čovječanstva«, kaže Pavao VI. Solidarnost je neotuđiva dimenzija ljudske osobe.

Reći da je čovjek središte solidarnosti znači prepoznati da je on konkretna osoba, a ne neka virtualna ili zamišljena, poput lica koja susrećemo u filmovima, koja prividno žive i prividno umiru, prividno plaču i prividno se raduju. Reći da je osoba u središtu znači izvući je iz anonimnosti, povratiti joj »identitet«, shvatiti da se s njezinim potrebama ne može trgovati i riješiti ih dodjeljivanjem jednokratne pomoći. U životu, naime, koji je puno više od običnog filma ili show-programa, ništa nije prividno, u njemu se stvarno plače, trpi, obolijeva, umire te ostaje napušten i zaboravljen. Reći da je čovjek središte znači prihvatiti da dio puta prijeđemo zajedno, pružiti mu dio svoje »odjeće«, darovati mu dio sebe.

Solidarnost je društvena krjepost ne samo u smislu pomoći jačega slabijemu, nego i u smislu omogućavanja suživota među svim članovima društva. Nema pravoga suživota, tamo gdje nema solidarnosti. Ako se ona ne ostvaruje, u opasnosti smo da se nađemo pred društvenom patologijom, u kojoj zatajuje društvena savjest i istinska uljudba. Za oživljavanje solidarnosti potrebno je odlučno i svestrano zalaganje u odgajanju savjesti, a polazišna točka može biti jedino pravo, obnovljeno poimanje ljudske osobe. Oni koji su na vlasti imaju posebnu odgovornost za uspostavljanje veza uzajamnosti u

društvu. Pozvani su štititi najslabije i brinuti se da solidarnost postane navikom i stilom života cijeloga društva.

To danas postaje poseban izazov, jer suvremenu kulturu snažno obilježava individualizam, koji se ne izražava samo uskogrudnim egoizmom. Radi se o individualizmu koji je i znak nesigurnosti suvremenoga čovjeka, njegova straha od drugih i svega što ga okružuje. Suvremeni čovjek na neki način misli da je anonimno mnoštvo za njega dobro. Zašto mora postojati netko s kim će čovjek današnjice izgrađivati istinsko prijateljstvo i trajni odnos? On ne želi izići iz samoga sebe. Traži tako malo: samo da bude u središtu svoga svijeta, ja i samo ja... Krist se pak potpuno poistovjećuje s »drugima«, našim bližnjima, koji na neki način postaju mjerilom našega odnosa s Bogom, jer »što god učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste!« (Mt 25,40). Kristov vjernik se ne treba bojati susreta s drugima. Svaku osobu, posebno onu slabiju i siromašniju, treba prihvatiti i pomoći joj.

Božić nas poziva da se brinemo za opće dobro, zajedničko i svima nužno. Nažalost, danas smo svjedoci mnogih pojava u našem društvu koje bitno odudaraju od ovog ideala koji Isusovo rođenje stavlja pred nas. Propagirani individualizam sve više prerasta u praktični egoizam. Neodgovornost uzima maha. Svatko misli da za učinjeno treba odgovarati samo sebi samome. S koliko pozornosti pratimo moralnu i fizičku destruktivnost nekih tobože modernih kulturoloških ponuda? Jesmo li spremni za nešto više od puke ravnodušnosti? Glupost i banalnost nikad se ne potvrđuju vlastitom snagom ili jasnoćom činjenica. One se šire zahvaljujući »umnima« i odgovornima koji se izvlače radeći nešto drugo. Zbog svoje tromosti i nepreuzimanja

građanskih odgovornosti mnogi bi trebali ponavljati: »moj grijeh«. U takvom ozračju ostvarivanje uskih osobnih interesa postaje jedina pokretačka snaga čovjeka i mjerilo njegove uspješnosti, a briga za opće dobro, koja bi trebala zauzimati vodeće mjesto, stavlja se u drugi plan.

Ne postoji, naime, samo individualizam pojedinaca, već i ništa manje opasan i žalostan grupni individualizam. Nalazimo se pred skupinama i kategorijama nesretno udruženih ljudi. Postoji u stvarnosti opaka »solidarnost« koju karakterizira drska bezočnost. To je solidarnost koja nadilazi čak i stranačke podjele, a koja se rađa iz nezakonitih interesa, ili pak interesa koji postaju nemoralni kada se snaga skupine koristi kao sredstvo iskorištavanja slabijih, kada zakon skupine postaje izvorom nepravdi te je teško provediva učinkovita zakonska zaštita slabijih.

U našem je društvu sve više zatvorenih vrata. Ono što se jednima podrazumijeva kao nešto uobičajeno, za druge ostaje trajno nedostupnim. Svijet u kojemu živimo sve se više počinje dijeliti na svijet odabranih i svijet otpisanih. U tom svijetu temeljni kriterij postaje moć, imetak i novac.

Jedna se pojava zabrinjavajuće proširila u našoj Domovini. To je pošast korupcije koja rastače i truje različita područja javnog i privatnog života. Ona je sasvim u suprotnosti s kršćanskim pozivom na solidarnost i osjetljivost prema bližnjemu. Radi se o pojavi koja zahtijeva ozbiljno etičko vrednovanje i prosuđivanje, jer narušava temeljne vrijednosti međuljudskih odnosa kao što su povjerenje, poštenje, pravednost i ravnopravnost te bitno ugrožava jednakost, solidarnost i sigurnost građana.

U društvima i sustavima opterećenima korupcijom gazi se prije svega ljudsko dostojanstvo kako onoga koji potkupljuje tako i onoga koji je potkupljen, a ponajviše onih koji u sjeni tih prljavih poslova ostaju zakinuti za svoja pripadajuća prava. Novac, privilegiji, promaknuća – preniska su cijena za koju se prodaje poštenje, dobar glas i mirna savjest. U takvom ozračju jedino mjerilo međuljudskih odnosa postaju novac, društvena moć i nezakonito stečeni status. Najveće žrtve takvoga stanja su upravo najsiromašniji koji poput Marije i Josipa bivaju stjerani na marginu. Korupcija je stoga veliki grijeh protiv slabih i nemoćnih.

Nije li došlo vrijeme da se u duhu odgovornosti za opće dobro u našem društvu povežu svi: društvene institucije, političke organizacije, odgovorni na vlasti, nevladine udruge, mediji, Crkva i vjerske zajednice kao i svaki građanin u ozbiljnom i odgovornom zauzimanju na uklanjanju te pošasti iz našega društva, jer inače kakav ćemo sustav vrijednosti predati novim naraštajima? Je li korupcija obilježje po kojem ćemo danas i sutra biti prepoznatljivi u Europi? Nije li i ona uzrok snažne polarizacije našega društva na mali broj sve bogatijih i veliki broj osiromašenih građana?

Božić postavlja pitanje hrvatskim kršćanima. Kako shvatiti Hrvatsku kao zemlju koju većinom čine vjernici, a ponajviše kršćani i katolici, a u kojoj ima toliko korupcije, kršenja prava i zakona? U liječenju te teške bolesti društva velika je odgovornost kršćana da se ponajprije ne daju uvući u mrežu toga zla bez obzira na rasprostranjeno mišljenje kako svi tako rade i kako je nemoguće na drugi način ostvariti neka prava i potaknuti neke društvene ustanove na brzo i učinkovito

djelovanje. Nije lako plivati protiv struje i odupirati se nametnutim navikama. No, valja nam ući u taj rizik bez obzira na cijenu.

Na tom putu Krist je naša snaga i veliki uzor. On je prihvatio rizik utjelovljenja i po cijenu da u samom času dolaska na ovaj svijet za njega ne bude mjesta u svratištu i da bude rođen u štatici. U svojoj neizmornoj božanskoj ljubavi nije se sustezao prihvatiti i žrtvu križa ostajući do kraja dosljedan u solidarnosti s nama ljudima i po cijenu vlastitog stradanja. Zato svaki onaj tko želi dosljedno živjeti svoje kršćanstvo neizbježno mora uzeti svoj križ i kad-tad se sukobiti s promicateljima nekih ustaljenih zala. Kršćanin ne može pobjeći od odgovornosti za drugoga, za sestru i brata koje susreće.

Obnovljenom vjerom i nadom, zagledani u maleno Dijete u jaslama, živimo dosljedno svoj kršćanski poziv i budimo kvasac i sol svoje Domovine donoseći posvuda radost i mir te obnavljajući sponu povjerenja, uzajamnog razumijevanja i solidarnosti među ljudima.